

ULUSAL HUBUBAT KONSEYİ (UHK) 2026 HASAT ÖNCESİ HUBUBAT KONGRESİ
3-4-5 NİSAN 2026 ,KONYA

M. AYKUT GÖYMEN
TÜRKİYE MAKARNA SANAYİCİLERİ DERNEĞİ(TMSD) YÖNETİM KURULU BAŞKANI
MAKARNA SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ

Türkiye Makarna Sektörünün Mevcut Durumu

Küresel Bir Güç: Türkiye Makarna Sektörü

Küresel Konum: Türkiye; 2024 yılı verilerine göre yaklaşık 2 milyon 100 bin ton makarna üretimi ile dünyanın ikinci büyük üreticisi ve 2.büyük ihracatçısı olup 170'ten fazla ülkeye ihracat gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda ülkemiz: durum buğdayı üretiminde de Kanada'nın ardından ikinci sıradadır.

Ekonomik Büyüklük: Doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 50 bin kişiye istihdam sağlayan sektör, iç ve dış ticaret hacmi birlikte değerlendirildiğinde 2 milyar doları aşan bir ekonomik büyüklüğe sahiptir.

Üretim Kapasitesi: Türkiye'de, Makarna Sektöründe faaliyet gösteren 25 makarna fabrikası bulunmaktadır. Fabrikaların 2025 yılı toplam üretim kapasitesi **3 Milyon 300 Bin tondur.** 2025-2026 yatırımlarıyla birlikte bu kapasitenin **4 Milyon tona** ulaşması beklenmektedir.

TÜRKİYE MAKARNA ÜRETİMİ

YIL	ÜRETİM B. TON	İTHALAT TON	İHRACAT TON	TÜKETİM TON	NÜFUS	MÜLTECİ	KG/KİŞİ *
2015	1,158	4,127	671,837	490,359	78,741,053	2,503,549	6.04
2016	1,348	3,384	831,123	519,910	79,814,871	2,834,441	6.29
2017	1,667	4,279	1,054,990	616,556	80,810,525	3,426,786	7.32
2018	1,762	3,636	1,207,296	558,832	82,003,882	3,623,192	6.53
2019	1,902	4,593	1,272,722	633,910	83,154,997	3,571,030	7.31
2020	2,059	4,023	1,470,842	592,649	83,614,362	3,641,370	6.79
2021	2,098	4,059	1,471,280	630,347	84,680,273	3,737,369	7.13
2022	1,998	5,225	1,336,833	666,239	85,279,553	3,535,898	7.50
2023	1,971	5,382	1,345,791	630,399	85,372,377	3,214,780	7.12
2024	2,083	6,417	1,447,937	641,084	85,664,944	2,758,039	7.25

* T.C. Nüfus verileri ve mülteci sayıları baz alınarak hesaplanmıştır.

Ülkemizde;

2023 yılında 1 milyon 971 bin ton,

2024 yılında 2 milyon 83 bin ton makarna üretilmiştir.

2025 yılında ise makarna üretim rakamının 2 milyon 100 bin ton civarında olacağı tahmin edilmektedir.

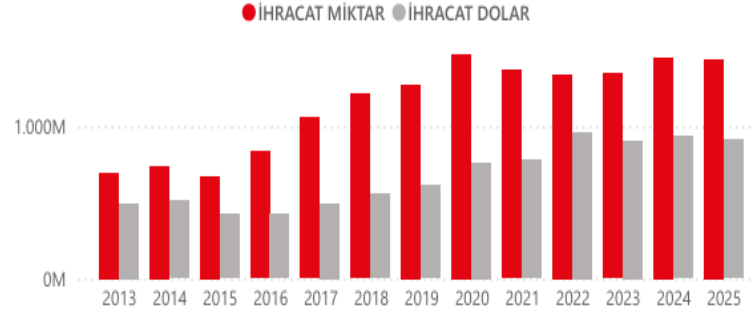
TOPLAM MAKARNA İHRACATI

OCAK - ARALIK 2025

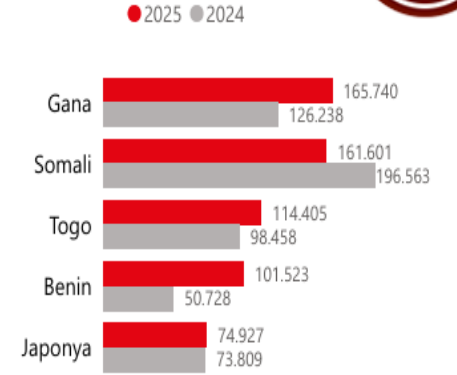
(Makarna + Noodle + Kuskus Toplam İhracatı)

İHRACAT BIN TON

ÜLKE BAZINDA İHRACAT TON

2025 yılı Ocak - Aralık döneminde toplam **1.435.976** ton Makarna çeşitleri (Makarna, kuskus, noodle toplamı) ihracatı gerçekleştirildi. Bu ihracat karşılığında **\$910.184.811** döviz girişi sağlandı.

İhracat **2024** yılı aynı dönemde **1.447.937** tondur.

YIL	İHRACAT TON	İHRACAT DOLAR	% DEĞİŞİM	FİYAT \$/TON
2016	831.370	\$422.170.478	%1,0	\$508
2017	1.055.256	\$490.647.116	%16,2	\$465
2018	1.207.598	\$552.777.661	%12,7	\$458
2019	1.272.928	\$607.103.449	%9,8	\$477
2020	1.471.280	\$762.035.010	%25,5	\$518
2021	1.364.864	\$776.225.529	%1,9	\$569
2022	1.336.833	\$962.499.048	%24,0	\$720
2023	1.345.791	\$905.501.863	-%5,9	\$673
2024	1.447.937	\$933.219.913	%3,1	\$645
2025	1.435.976	\$910.184.811	-%2,5	\$634

2025 Yılı Toplam İhracat Performansı

Makarna toplam

2025 Yılı	2024 Yılı	2023 Yılı
1.435.976	1.447.937	1.447.937
Bu Yıl Ton	Önceki Yıl Ton	Önceki Yıl Ton
\$910.184.811	\$933.219.913	\$933.219.913
Bu Yıl USD	Önceki Yıl USD	Önceki Yıl USD
\$634	\$645	\$645
Bu Yıl \$/Ton	Önceki Yıl \$/Ton	Önceki Yıl \$/Ton
-%0,8	-%2,5	-%1,7
Ton % Değişim	USD % Değişim	Fiyat % Değişim

• Karşılaştırmalar geçen yılın aynı dönemi ile yapılmıştır.

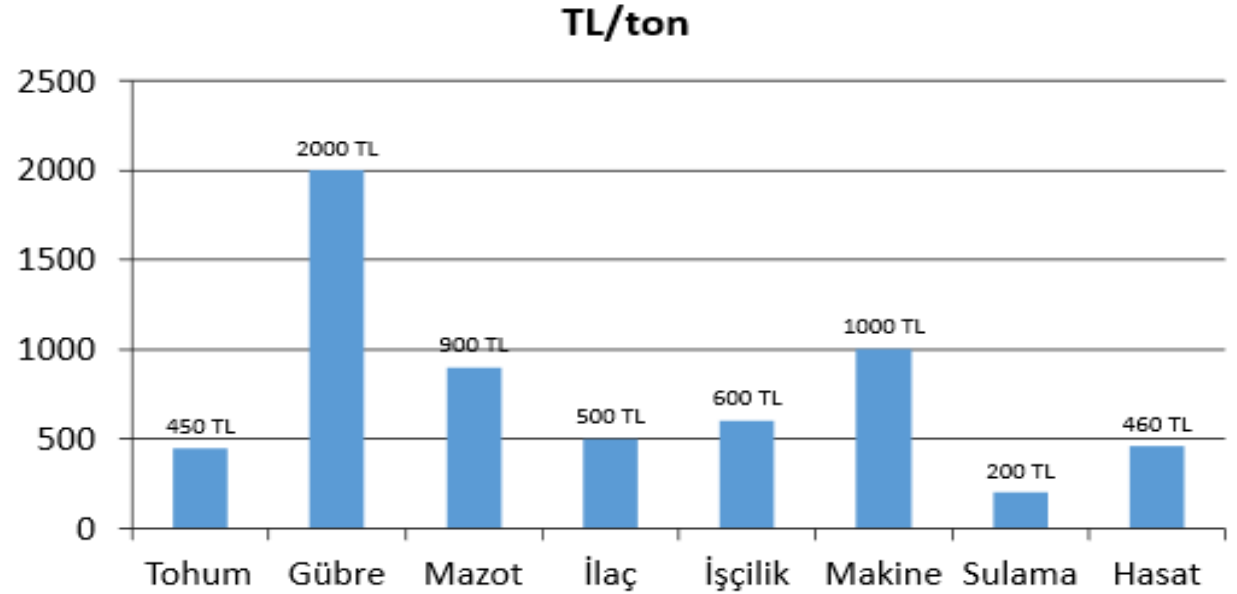
BUĞDAY ÜRETİM MALİYET ANALİZİ

2025 RUSYA BUĞDAY ÜRETİM MALİYET DAĞILIMI

Rusya Maliyet Dağılımı

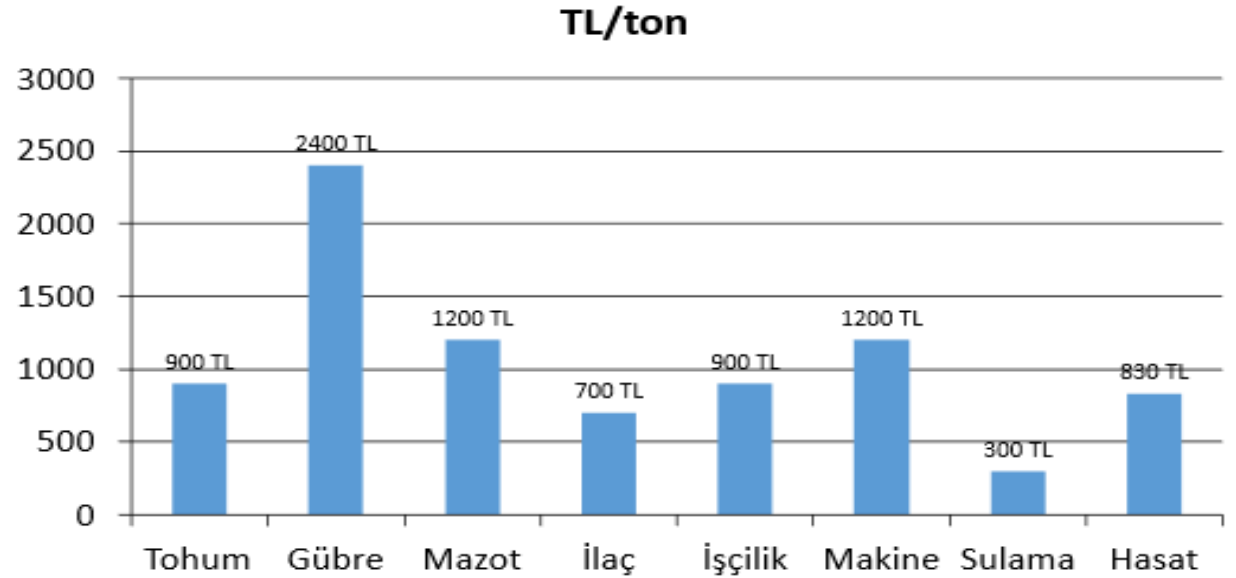

Toplam: 6.110 TL/ton

2025 KANADA BUĞDAY ÜRETİM MALİYET DAĞILIMI

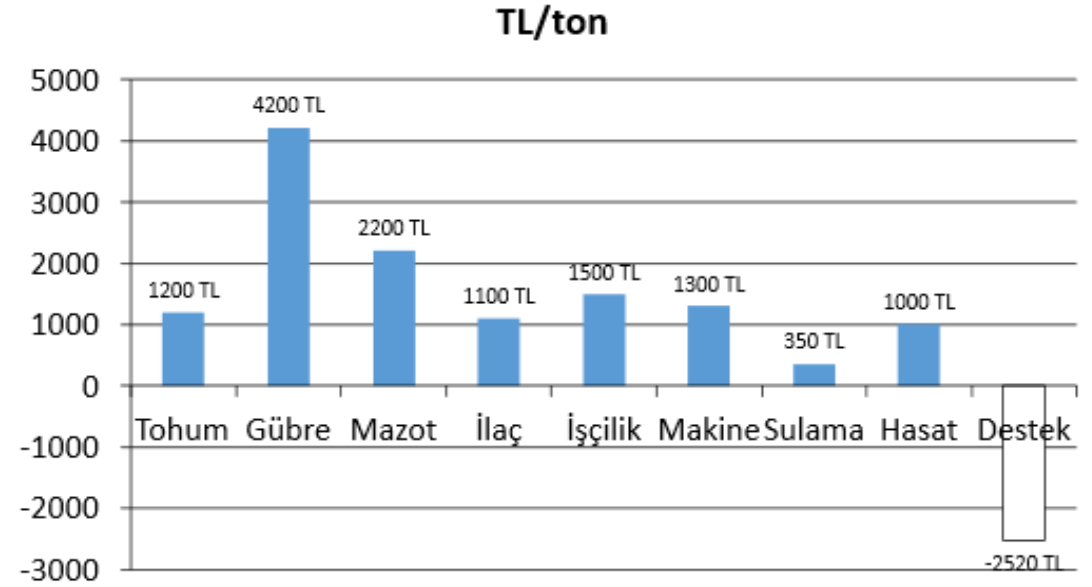
Kanada Maliyet Dağılımı

Toplam: 6.530 TL/ton

2025 TÜRKİYE BUĞDAY ÜRETİM MALİYET DAĞILIMI(DESTEK SONRASI)

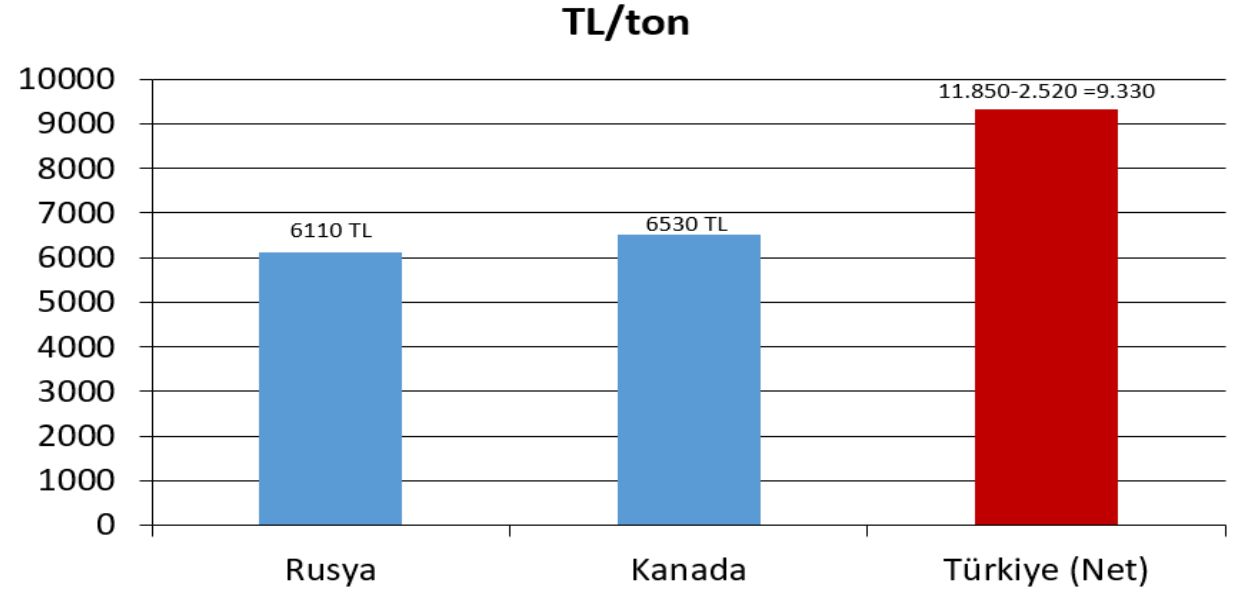
Türkiye (Destek Sonrası)

Toplam: $11.850 - 2.520 = 9.330$ TL/ton

2025 RUSYA-KANADA-TÜRKİYE BUĞDAY ÜRETİM TOPLAM MALİYET KARŞILAŞTIRMASI

Toplam Maliyet Karşılaştırması

Türkiye en yüksek maliyetli üretici

2025 BUĞDAY ÜRETİM MALİYET HİKAYESİ

📊 ÇIPLAK MALİYET (DESTEK SONRASI – TL / TON)

Maliyet Kalemi	RU Rusya	CA Kanada	TR Türkiye (Brüt)	TR Türkiye (Destek Sonrası)
🌱 Tohum	450	900	1.200	1.200
🧪 Gübre	2.000	2.400	4.200	4.200
🚛 Mazot / Enerji	900	1.200	2.200	2.200
🧴 İlaç (Pestisit)	500	700	1.100	1.100
👷 İşçilik	600	900	1.500	1.500
🚜 Makine kullanım	1.000	1.200	1.300	1.300
💧 Sulama	200	300	350	350
🚚 Hasat & Nakliye	460	830	1.000	1.000
— Devlet desteği	—	—	—	-2.520
◇ TOPLAM	6.110 TL	6.530 TL	11.850 TL	9.330 TL

2025 MEVCUT DURUM ANALİZİ

☞ Türkiye (destek sonrası):9.330 TL/Ton

☞ Rusya:6.110 TL/Ton

☞ Kanada:6.530 TL/Ton

☞ Türkiye ;

*Rusya'dan %53 ,

*Kanada'dan %43 daha fazla yüksek maliyetle üretim yapmaktadır.

Türkiye'de mevcut destekler:

*Maliyetleri azaltmakta,

*Ancak rekabet avantajı yaratmamaktadır.

*2.520 TL/Ton destek → farkı **ancak %45 azaltıyor** ama kapatamıyor.

Türkiye'de destek olmasına rağmen hala en pahalı üretici.

Buradaki sorun konjoktürel değil yapısal.

KANADA VE RUSYA'NIN YAPISAL AVANTAJLARI

☞ Rusya:

*Enerji üreticisi → mazot fiyatı

*Gübre üreticisi → gübre fiyatı Türkiye'deki fiyatların çok altında.

*Büyük ölçekte üretim yaptıklarından → birim maliyetleri Türkiye'ye göre çok düşük.

☞ Bu durumda, Rusya'ya **kalıcı(yapısal) maliyet avantajı sağlamaktadır.**

☞ Kanada:

*Birim alandan elde edilen üründe yüksek verime sahip,

*Güçlü bir tarım teknolojisine sahip,

*Optimize olmuş bir lojistik sistemine sahip,

☞ Bu durumda; Kanada'ya rakipleri karşısında **operasyonel verimlilik avantajı sağlamaktadır.**

TEMEL SORUNLAR

1)-Yüksek Girdi Maliyetleri:

Türkiye'nin rekabet kaybının %70'i sadece 2 kalemden geliyor: Gübre ve enerji maliyetleri toplam maliyetin en büyük kısmını oluşturmaktadır.

● Gübre

Türkiye: **4.200 TL /Ton**

Rusya: **2.000 TL/Ton**

☞ **+%110 fark**

● Enerji (Mazot)

Türkiye: **2.200 TL/Ton**

Rusya: **900 TL/Ton**

☞ **+%144 fark**

Türkiye aslında "tarımda değil", **enerji ve kimya maliyetlerinde en yakın rakipleriyle rekabet etme gücünü kaybediyor.**

TEMEL SORUNLAR

2) Desteklerin zamanlaması

*Destekler ağırlıklı olarak üretim sonrası verildiğinden bu durum çiftçinin ekim kararını doğrudan etkilememektedir.

3)-Desteklerin Ödeme Zamanı

*Destekler çok geç ödenmekte olup çiftçinin desteğin miktarına olan inancı azalmaktadır.

4)-Yapısal Rekabet Sorunu

*Rakip ülkelerde maliyet avantajı yapısal (enerji, gübre, ölçek)

*Türkiye’de destekler bu farkı kapatmaya yetmemektedir.

POLİTİKA ÖNERİLERİ

- 1-)**2026 Mazot Gübre ve tüm destekleme miktarı açıklanırken , rakip veya ithalat yapılan ülke maliyetleri de göz önüne alınarak çiftçilerimizin maliyetlerini ,bu ülkelerin maliyetlerine yaklaştıracak miktarda açıklanmalıdır.
- 2-)**Açıklanan Destekleme miktarının ödemesi çiftçinin ürününü satışına müteakip 90 gün içinde ödenmesi hem çiftçinin önünü açacak hem de kayıt dışılığı engelleyecektir.
- 3-)**2026-2027 sezonunda mazot, gübre vs. gibi desteklemelerin ürün bazında en geç 2026 Eylül ayında açıklanması,tarımın planlanması açısından hayati bir önem taşımaktadır.
- 4-)**ÇKS kayıtları ile ekilen ürünlerin birbirini tutması için çiftçinin kaç dönüm tarlaya hangi ürünü ektiğini doğruca belirtmesi gerekmektedir, bunun Tarım İl Müdürlükleri tarafından denetlenmesi önem arz etmektedir.

TESEKKÜR EDERİZ

